

GMINA POKÓJ

Lokalny Program

POMOCY SPOŁECZNEJ

GMINY POKÓJ NA LATA 2016 – 2026

POKÓJ, 2016

SPIS TREŚCI

Tytuł Rozdziału strona

WSTĘP	3
INFORMACJA NA TEMAT UDZIELONEJ POMOCY PRZEZ	3
GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W POKOJU ZAŁOŻENIA I CELE PROGRAMU	7
METODY REALIZACJI PROGRAMU POMOCY SPOŁECZNEJ	8
OCZEKIWANE EFEKTY	12
FINANSOWANIE	12
WDRAŻANIE	12
MONITORING	13

WSTĘP

Lokalny program pomocy społecznej jest dokumentem określającym zakres i formę realizacji zadań wymienionych w ustawie o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz.U. z 2004r., Nr 64, poz. 593 ze zm.). Jest integralną częścią „**Gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka na lata 2016-2026**”.

INFORMACJA NA TEMAT UDZIELONEJ POMOCY PRZEZ GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W POKOJU

Pomoc społeczna, jako element polityki społecznej państwa ma za zadanie wspomagać osoby i rodziny w przewyżczeniu trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Zadaniem pomocy społecznej jest również zapobieganie takim sytuacjom, poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Niekorzystna sytuacja na lokalnym rynku pracy, ubóstwo mieszkańców, nasilanie problemów społecznych powoduje, że w gminie Pokój coraz większa ilość osób nie radzi sobie we własnym zakresie z zaspakajaniem podstawowych potrzeb bytowych oraz rozwiązywaniem codziennych problemów.

Tabela nr 1. Liczba złożonych wniosków o pomoc z uwzględnieniem rozpatrzonych pozytywnie wniosków o pomoc w latach 2014-2015

Rok	2014	2015
Liczba rodzin objętych pomocą	165	169
Liczba osób, którym przyznano świadczenie	392	378
Ilość osób w rodzinach, którym przyznano świadczenia	452	429

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pokoju.

Na przestrzeni ostatnich lat liczba rodzin objętych pomocą i osób w tych rodzinach utrzymuje się na zbliżonym poziomie. W 2014 roku przyznano pomoc 392 osobom w 165 rodzinach. Ilość osób w rodzinach wyniosła 452 osoby. Natomiast w 2015 roku przyznano pomoc 378 osobom w 169 rodzinach. Liczba osób w rodzinach wynosiła 429 osób.

Tabela nr 2. Rozkład typów rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2014-2015 w stosunku do ogólnej liczby rodzin korzystających z GOPS

	2014	2015
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej	165	169
Liczba rodzin z dziećmi korzystających ze świadczeń pomocy społecznej	89	76
Liczba osób samotnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej	50	60

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pokoju

Ze świadczeń z pomocy społecznej korzysta więcej rodzin z dziećmi, a niżeli osób samotnych. Liczba rodzin z dziećmi wyniosła w 2014 roku 89, natomiast w 2015 roku 76, natomiast liczba gospodarstw jednoosobowych w 2014 roku wyniosła 50, a w 2015 roku 60.

Tabela nr 3. Przyczyny przyznania świadczeń z pomocy społecznej w latach 2014-2015

	2014	2015
Ubóstwo	122	118
Bezrobocie	107	104
Niepełnosprawność	75	78
Długotrwała lub ciężka choroba	88	89
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	59	57
Wielodzietność	17	12

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pokoju.

Z analizy porównawczej wynika, że najwięcej środowisk zgłasza się o pomoc do GOPS z powodu ubóstwa. Rokrocznie wzrasta liczba środowisk zgłaszających się z tym problemem. Na ogólną liczbę 169 rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w 2014 roku, aż 122 rodziny (72,19%) zgłosiły się po pomoc z uwagi na czynnik ubóstwa. Analogicznie przedstawia się sytuacja w 2015 roku, gdzie z powodu ubóstwa ze świadczeń pomocy społecznej skorzystało 118 rodzin, co stanowi 71,52% rodzin korzystających z pomocy GOPS. Zatem większość rodzin korzystających z pomocy społecznej znajduje się w niedostatku. Ubóstwo jest główną przyczyną przyznania pomocy społecznej i najczęściej pozostaje w korelacji z bezrobociem, niepełnosprawnością oraz niskim poziomem wykształcenia. Na terenie Gminy Pokój poziom ubóstwa nie jest równomierny, w szczególności dotyka sołectw znacznie oddalonych od głównych ciągów komunikacyjnych.

Kolejnym czynnikiem ubiegania się przez rodziny o pomoc finansową jest bezrobocie. Przedłużający się brak pracy, niskie wykształcenie, słabe kwalifikacje zawodowe bezrobotnych w dalszym ciągu stanowią jedną z głównych przyczyn trudnej sytuacji osób i rodzin wymagających wsparcia na terenie Gminy Pokój. Bezrobocie jest jedną z najbardziej powszechnych przyczyn wykluczenia społecznego.

Tabela nr 4. Charakterystyka świadczeń oraz wydatków na świadczenia z pomocy społecznej

	Liczba rodzin		Liczba świadczeń		Koszt budżetu gminy w zł		Koszt budżetu wojewody w zł	
	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015
Domy pomocy społecznej	5	7	52	64	112.224	127.843	0	0
Składki na ubezpieczenie społeczne	14	16	153	169	0	0	5.825	6.490
Zasiłki celowe i specjalne zasiłki celowe, zdarzenia losowe	120	127	516	458	86.573	31.975	0	0
Zasiłki okresowe	101	109	772	776	0	0	265.988	248.498
Zasiłki stałe	15	18	162	218	0	0	67.081	87.395
Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0	0	0
Pomoc państwa w zakresie dożywiania – posiłki dla dzieci i zasiłki na żywność	117 dzieci 92 rodziny	130 dzieci 113 rodzin	13 525 392	14 201 449	40.315	33.843	161.258	135.373
Schronienie	0	1	0	153	0	3.325	0	0
Sprawienie pogrzebu	1	1	1	1	2.538	2.400	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego ośrodka pomocy Społecznej w Pokoju

Duży odsetek środowisk objęte jest pomocą w sposób ciągły lub przez dłuższy okres czasu, najczęściej obie te cechy występują łącznie. W tej grupie są środowiska, dla których główną formą pomocy są świadczenia o charakterze obligatoryjnym, oraz środowiska, które można uznać za "uzależnione" od pomocy społecznej. Pojęcia tego użyto do określenia tych osób i rodzin, które świadczenia z pomocy społecznej traktują jako stałe źródło dochodu, zaś bycie klientem Ośrodka jako sposób na życie. Nie są oni zainteresowani zmianą swojej sytuacji, zaś odpowiedzialność za życie swoje i bliskich zrzucają na barki pracowników socjalnych. Cechą charakterystyczną te grupy osób są postawy roszczeniowe i syndrom "wyuczonej bezradności". Niejednokrotnie "wzorzec klienta pomocy społecznej" przekazywany jest z pokolenia na pokolenie i grupę tę można uznać też za wykluczoną społecznie.

Przyczyn wykształcenia się w osobach i rodzinach syndromu "uzależnienia" jest wiele, do najważniejszych można zaliczyć: długotrwałe bezrobocie, niezaradność życiową, wyuczoną bezradność, wzorce przekazywane z pokolenia na pokolenie, "wygodnictwo", uzależnienie od alkoholu. Jedną z przyczyn jest również to, że przed laty pomoc była świadczona bez żadnych zobowiązań. Dopiero od niedawna działania z zakresu pracy socjalnej są realizowane na rzecz uaktywnienia poszczególnych osób i rodzin i mają na celu doprowadzenie do ich usamodzielnienia.

Praca na rzecz usamodzielnienia tej grupy osób jest szczególnie trudna i wymaga czasu oraz przygotowania kompleksowych programów z zakresu aktywizacji społeczno - zawodowej. Powyższe programy powinny w szczególności uwzględniać minimalizowanie skutków długotrwałego bezrobocia, działania samopomocowe, pracę wolontarystyczną, edukację z zakresu form aktywnego poszukiwania pracy oraz zatrudnienie socjalne. W ich realizację powinny natomiast zaangażować się wszystkie podmioty zajmujące się rozwiązywaniem problemów społecznych.

Od kilku lat następuje wzrost zapotrzebowania na świadczenia pomocy społecznej, w tym zasiłków o charakterze obligatoryjnym. Sytuacja ta powoduje, że mimo wzrastających środków, pomoc świadczona jest w nieadekwatnej formie i wysokości. Wysokość wypłaconych zasiłków okresowych w roku 2014 wyniosła 265 988 złotych, a w 2015 roku – 248 498 złotych. W 2014 roku udzielono zasiłków celowych i celowych specjalnych na kwotę 86 573 złote, a w 2015 roku przyznano 458 świadczeń celowych i celowych specjalnych, na kwotę 31 975 złotych.

Osobom i rodzinom bezwzględnie należy zapewnić środki na zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych lub stworzyć takie warunki, żeby środki te mogły zdobyć we własnym zakresie (poprawa sytuacji na rynku pracy). W innym przypadku staniemy się świadkami coraz szerszego ubożenia mieszkańców, co z kolei może doprowadzić do dezintegracji rodzin, rozszerzenia się zjawisk patologicznych, wzrostu liczby osób wykluczonych społecznie.

Zadania z zakresu pomocy społecznej na rzecz mieszkańców gminy realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pokoju, który zajmuje się wydawaniem decyzji w sprawach przyznania bądź odmowy świadczeń, sporządzaniem bilansu potrzeb oraz sprawowaniem nadzoru nad prawidłowym wykorzystaniem budżetu, dokonywaniem oceny zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej, przeprowadzaniem wywiadów środowiskowych, kompletowaniem dokumentów, a także podejmowaniem innych niezbędnych czynności związanych ze świadczeniem różnorodnych form pomocy, prowadzeniem pracy socjalnej, aktywizowaniem społeczności lokalnych, inicjowaniem ruchów samopomocowych i obywatelskich, promowaniem działań wolontarystycznych, współpracą z lokalnymi instytucjami i organizacjami, w tym pozarządowymi, i kościelnymi, kompletowaniem, i opracowywaniem dokumentacji, oraz wydawaniem decyzji dot. przyznania dodatków mieszkaniowych, sporządzaniem bilansu potrzeb środków finansowych na dodatki mieszkaniowe, również analizą obciążeń mieszkaniowych na terenie gminy, przyjmowaniem wniosków, wydawaniem decyzji dotyczących świadczeń rodzinnych oraz dotyczących stypendiów szkolnych, sporządzaniem bilansu potrzeb środków finansowych na realizację zadań oraz wypłatą świadczeń z Funduszu Alimentacyjnego, dodatków do świadczeń rodzinnych z tytułu samotnego wychowywania dziecka.

ZAŁOŻENIA I CELE PROGRAMU

Założeniem programu jest rozwój Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pokoju w kierunku tworzenia wspólnego systemu działań profilaktycznych i naprawczych zmierzających do zapobiegania powstawaniu nowych problemów społecznych, oraz zwiększaniu zasobów niezbędnych do radzenia sobie z już istniejącymi problemami.

Program został stworzony w oparciu o potrzeby społeczności lokalnej w celu ich zaspokojenia na poziomie umożliwiającym bytowanie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Celem strategicznym jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia oraz pobudzanie ich aktywności społecznej i zawodowej.

W ramach programu podejmuje się realizację zadań w zakresie pomocy społecznej skierowanych głównie do rodzin i osób dotkniętych ubóstwem, bezrobociem, niepełnosprawnością, długotrwałą chorobą, bezdomnością, samotnością oraz do rodzin w kryzysie, w których występują problemy społeczne (w tym alkoholizm).

METODY REALIZACJI PROGRAMU POMOCY SPOŁECZNEJ

1. WSPARCIE OSÓB I RODZIN DOTKNIĘTYCH BEZROBOCIEM

Biorąc pod uwagę główne przyczyny przyznawania pomocy społecznej, program niniejszy skupia się na pięciu obszarach problematycznych do rozwiązania w ramach programu pomocy społecznej w gminie Pokój.

Najważniejszym działaniem w tym zakresie winny być działania zmierzające do aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych z terenu gminy Pokój, które polegać będą na:

a) prowadzeniu z bezrobotnym pracy socjalnej poprzez: częsty kontakt z podopiecznym, motywowanie bezrobotnego do rozwoju zawodowego i re kwalifikacji, kształtowanie pozytywnego myślenia, wzmacnianie aktywności w poszukiwaniu pracy, a także monitorowanie planu działania ustalonego z bezrobotnym – projekt ten realizować będą pracownicy socjalni GOPS w Pokoju w ramach posiadanych etatów;

b) objęciu bezrobotnego pomocą finansową w formie świadczeń pieniężnych przewidzianych ustawą o pomocy społecznej – projekt ten realizować będzie GOPS w Pokoju w ramach posiadanych środków finansowych;

c) prowadzeniu przez ośrodek pomocy społecznej systematycznego monitoringu osób i rodzin dotkniętych bezrobociem i mających problemy mieszkaniowe, zagrożonych eksmisją oraz pomoc w/w osobom w regulowaniu kosztów związanych z utrzymaniem mieszkań – w ramach środków GOPS na zasiłki celowe;

d) współpracy ośrodka pomocy społecznej z Powiatowym Urzędem Pracy w Namysłowie przy zatrudnianiu przez Urząd Gminy w Pokoju i inne jednostki organizacyjne, w ramach prac interwencyjnych, robót publicznych, osób długotrwale bezrobotnych, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej;

e) udziale w programach rządowych skierowanych głównie do dzieci z rodzin, w których występuje problem bezrobocia;

f) stworzenie banku informacji nt. lokalnego rynku pracy(kojarzenie bezrobotnych z ewentualnymi pracodawcami) projekt ten realizować będzie GOPS w Pokoju w ramach posiadanych etatów;

g) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizację i dofinansowanie Centrum Integracji Społecznej;

2. WSPARCIE DLA OSÓB STARSZYCH, NIEPEŁNOSPRAWNYCH I DŁUGOTRWALE CHORYCH.

System wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych ma na celu aktywizację tych osób i ich pełną integrację w lokalnym środowisku poprzez likwidację barier architektonicznych, społecznych i psychologicznych oraz wspieranie inicjatyw społecznych osób niepełnosprawnych.

Wsparcie będzie odbywało się poprzez:

- a. świadczenia finansowe dla osób starszych i niepełnosprawnych zgodnie z ustawą o pomocy społecznej – w ramach środków finansowych GOPS w Pokoju;
- b. współpracę z organizacjami pozarządowymi, w zakresie świadczenia usług pielęgnacyjnych i opiekuńczych w miejscu zamieszkania.

3. PROWADZENIE DZIAŁAŃ MAJĄCYCH NA CELU PRZECIWDZIAŁANIE BEZRADNOŚCI W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIU GOSPODARSTWA DOMOWEGO, ZWŁASZCZA W RODZINACH DYSFUNKCYJNYCH

Rodzina jest podstawową komórką społeczną spełniającą istotne funkcje zaspokajające potrzeby społeczne, psychiczne i emocjonalne swoich członków. Na terenie gminy Pokój funkcjonuje wiele rodzin niewydolnych w wypełnianiu funkcji, które powinna spełniać rodzina. Rodziny te najczęściej odznaczają się zaburzeniem struktury w postaci niestabilizowanych formalnie i społecznie związków, rozkładem pożycia małżeńskiego, częstymi zmianami partnerów. Zjawiska patologiczne powszechnie występujące w tych rodzinach to: przemoc, nadużywanie alkoholu, łamanie norm społeczno – prawnych. Biorąc powyższe pod uwagę program opierać się będzie na:

- a) przyznawaniu świadczeń zgodnie z ustawą o pomocy społecznej – w ramach środków finansowych GOPS;
 - a. zapewnieniu posiłków dzieciom w szkołach -w ramach środków finansowych GOPS;
 - b. rozszerzeniu współpracy z podmiotami zajmującymi się dziećmi ze środowisk najuboższych, zaniedbanych głównie z : placówkami kulturalno-oświatowymi i organizacjami pozarządowymi;
 - c. poszerzeniu form współpracy z pedagogami szkolnymi, policją, kuratorami w celu wypracowania metod szybkiego reagowania i postępowania;
 - d. współpracy przy tworzeniu nowych placówek opiekuńczych tj. świetlic wychowawczych, terapeutycznych;
 - e. wspieraniu organizacji pozarządowych zajmujących się pomocą na rzecz osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji.;
 - f. podejmowaniu szerokich działań w celu kontynuowania i systematycznego rozszerzania różnych form dożywiania dzieci w szkołach.

4. WSPARCIE DLA OSÓB BEZDOMNYCH

Bezdomność to jedno z najgroźniejszych zjawisk patologii społecznej, która spowodowana jest wieloma czynnikami, w tym: społecznymi, psychologicznymi oraz natury prawnej. Mając na uwadze, że problem bezdomności narasta w skali kraju, ale także i gminy podejmuje się realizację następujących działań:

- wdrożenie programu wychodzenia z bezdomności, w oparciu o rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad opracowywania programu wychodzenia z bezdomności oraz zakresu i sposobu jego realizacji (Dz. U. Nr 126 poz. 1390);
- przyznawanie świadczeń zgodnie z ustawą o pomocy społecznej – w ramach środków finansowych GOPS;
- współpracę z Urzędem Gminy w zakresie tworzenia infrastruktury społecznej tzn. lokali socjalnych .

5. KSZTAŁTOWANIE ŚWIADOMOŚCI W SFERZE POMOCY SPOŁECZNEJ

Kształtowanie świadomości o roli i zadaniach pomocy społecznej jest podstawowym warunkiem akceptacji przez społeczeństwo proponowanych form pomocy oraz przyjętych zasad pracy na rzecz rozwiązywania istotnych problemów osób, rodzin i środowisk lokalnych.

Podstawą wyodrębnienia tego obszaru stały się negatywne zjawiska, wynikające przede wszystkim ze zbyt ograniczonej informacji na temat pomocy społecznej i utrwalania się pewnych opinii i stereotypów o roli tej instytucji oraz zbyt mała promocja efektów pracy służb socjalnych.

Obserwuje się uzależnienie od świadczeń, brak dostępu do informacji, brak aktywności świadczeniobiorców a także brak alternatywnych form wsparcia.

Celem programu w tym obszarze jest wzmocnienie świadomości mieszkańców o zadaniach i roli pomocy społecznej i podniesienie poziomu usług Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pokoju poprzez:

- a. organizowanie szkoleń dla pracowników socjalnych z zakresu poradnictwa oraz roli i zadań pomocy społecznej;
- b. opracowanie informacji i upowszechnienie jej w Gminnym Informatorze, dla mieszkańców z terenu działania, dotyczących zakresu możliwej pomocy i zasad jej udzielania. Czytelna, prosta i pełna informacja o zasadach funkcjonowania pomocy społecznej, zakresie przewidywanych form pomocy oraz zasadach jej udzielania może wpłynąć na poprawę relacji między służbami pomocy społecznej a klientami;
- c. prowadzenie czytelnej elektronicznej strony informacyjnej w Biuletynie Informacji Publicznej;
- d. tworzenie systemu wsparcia materialnego, rzeczowego i usług celem zabezpieczenia podstawowych potrzeb;
- e. realizacja zadań wynikających z programów rządowych i samorządowych;
- f. współpraca z administracją rządową i samorządami, organizacjami społecznymi i instytucjami.

OCZEKIWANE EFEKTY

Realizacja programu pozwoli na :

1. poprawę stopnia zaspokojenia potrzeb mieszkańców gminy, a przez to :
 - zmniejszenie dysproporcji w poziomie ich życia,
 - wyeliminowanie problemu dzieci głodnych,
 - zmniejszenie natężenia ubóstwa,
1. wsparcie rodzin w wykonywaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej i odzyskaniu samodzielności życiowej,
2. eliminację /zmniejszenie marginalizacji i społecznego wykluczenia osób i rodzin ubogich, w tym wielodzietnych i niepełnych, osób starszych, niepełnosprawnych, osób długotrwale bezrobotnych i bezdomnych.
3. zmniejszenie niekorzystnych zjawisk społecznych w rodzinach, spowodowanych problemem bezrobocia, alkoholizmu i bezdomności.

FINANSOWANIE

Program jest przedsięwzięciem długofalowym, rozłożonym na okres 10 lat. W związku z tym nie jest możliwe oszacowanie kosztów jego realizacji. Corocznie z programu wybierane będą poszczególne zadania, które zostaną umieszczone w projekcie budżetu na kolejny rok. Program ma formułę otwartą, co oznacza, że jest możliwe wnoszenie poprawek oraz rozbudowywanie go o nowe zadania.

WDRAŻANIE

Wykonawcami zadań programu będą Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pokoju oraz inne podmioty działające w obszarze pomocy społecznej.

MONITORING

Corocznie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pokoju zobowiązany jest przekładać Radzie Gminy sprawozdanie z realizacji zadań ujętych w harmonogramie.